Reeds de kinderwereld toont dit.

Snaaksche streken uit te halen, het belachelijke op te wekken, herrie te maken is der knapen pret, en door te veel verbieden, trekt ge juist de aandacht van allen tegelijk op één punt saam, waar ze dan lust in krijgen; maar goede jongens uit degelijke gezinnen denken daarom niet aan wezenlijk slechte dingen. Wie ze oppert, wordt er om uit den kring gestooten. Een heel stuk van de Wet blijft hun heilig. Daar tornen en raken ze niet aan. Maar ze hebben zoo uiterwaarden voor hun kleinen polder liggen. Een terrein waarop de consciëntie niet of nauwlijks meespreekt. En op dat terrein willen ze heer en meester blijven, en doen wat hun zin verkiest.

En komt het nu voor, dat ge op dat vrije terrein met uw gebod of verbod tusschen beide komt, dan speelt alles in hen op, om het recht van deze uw inmenging te betwisten, en genieten ze er in, met oogen waar levensgenot in tintelt, als ze u te slim af kunnen zijn, en uw verbod kunnen tarten.

Ja, vol wordt hun genot bij zulk een worsteling met het gezag dan eerst, als ze u om dat tarten van uw gebod, recht driftig boos zien worden, en in uw driftigen uitval het bewijs ontvangen, dat hun toeleg gelukt is.

Hun zin en wil bleef koninkje, en uw verbod lag op zij.

En zooals het bij onze kinderen is, zoo is het in den grond ook bij ons. Natuurlijk op onze manier, en naar de afmeting van groote menschen.

Maar in hoofdzaak is het eenzelfde tragedie.

Aan een heel stuk der Wet stooten we ons niet, althans niet in haar grover vorm. Noch moord, noch echtbreuk, noch diefstal in eigenlijken zin prikkelt onzen lust. Maar diezelfde Wet heeft ook een minder streng omtrafelend terrein, waarop het minder grof, meer fijn, minder in het groote en meer in het kleine toegaat. En op dat terrein pogen ook wij tegenover God meester te blijven, zoodat niet onze lust en ons belang zich te schikken heeft naar de Wet, maar de Wet zich plooien moet naar onzen zin en onze neiging.

En als dat dan gelukt is, en we de Wet paasklaar gemaakt hebben naar onze kleine wereld het eischte, dan geniet het booze hart er in, dat het *niet* voor God behoefde te wijken.

God meester te laten in de „groote dingen", maar in onze kleine zaakjes ons eigen meesterschap te toonen, dat is het akkoord, waaraan we ons zoo graag vergapen in den trots van ons op zonde zinnend hart.

Om er nu toe te komen, dat men bidden gaat: „Verleen mij uwe Wet," moet die trots in u gebroken en de lust aan eigen meesterschap u vergaan zijn.

„Verleen mij uwe Wet", is het gebed der in zichzelve venederde ziel, van den gebrokene van hart.

Lust hebben aan het ontduiken van de Wet en van de Wet liefst af willen, is van die bede vlak het tegendeel. En nu kan iemand, met dien boozen prikkel nog in zich, daarom Psalm 119:15 wel met de gemeente meezingen, zonder dat zijn ziel er op ingaat. Maar om dit: „Verleen mij uwe Wet" als een gunste van zijn God af te smeeken, en af te smeeken als iets waar heel ons wezen naar dorst, daarvoor moet eerst het hooge ik verbrijzeld in ons nederliggen, het creatuur in ons ootmoedig voor zijn Schepper wegzinken, en het zielsverlangen ons vervullen, om als creatuur van onzen Schepper de ordinantie te ontvangen, hoe we naar zijn bestel en wil *bestaan* zullen in onszelven, en *gaan* zullen op onzen levensweg.

Natuurlijk, we zijn geen aan het leven ontrokken mummies, die roerloos rusten in haar kist van steen. We zijn er, en we leven, en we bewegen ons, we denken, we spreken, we handelen, en bij dit alles hoort een regel. Het kan op allerlei manier. Maar hoe moet het, om goed te gaan? Hoe hoort het? Hoe moet het alles loopen om deugdelijk ineen te zitten, en in goed verband met de toekomst te staan? En hoe moet dit alles, in dat verband, saamwerken, om ons rijker inwendig te maken, en in waarde als mensch voor onzen God, voor nu en voor onze eeuwige toekomst, te doen winnen?

Die regel moet er zijn. Voor een iegelijk en ons. Voor elk levensoogenblik. Voor elke daad. *Zonder* dien regel is er chaos. *Tegen* dien regel in is er stukwringing. Alleen als het *naar* dien regel loopt, loopt 't wel.

En nu dien regel hadt ge geneend zelf te kunnen vinden, te kunnen stellen, te kunnen wijzigen naar wilkeur. Gij zoudt meester zijn over uzelven.

Maar dit alles kwam op teleurstelling neer. Bedrogen kwaamt ge uit.

En nu kunt ge zonder regel, zonder ordinantie, zonder wet niet meer voortleven.

Gij hebt geen wet, en wat ge er voor uitgaaft, is er geen.

En daarom knielt ge in de verlegenheid uwer ziel neder, en smeekt ootmoediglijk: „o, Heere, verleen mij *uwe* Wet."

„Genadiglijk" staat er bij. „Verleen mij *genadiglijk* uw Wet." En in die bijvoeging drukt zich de zelfbeschaming uit.

Diezelfde Wet, waaraan ik niet aan heb gewild; tegen wier prikkels ik met mijn verzenen heb ingeslagen; die ik als een hinderlijken teugel mij van den nek had geworpen; waartegen in te gaan mij een heimelijk genot was; die is het, waar ik thans mijn God weer om smeeken kom.

Dan gevoelt ge, dat ge elk recht op die Wet verbeurd hebt. Dat God rechtvaardig zou zijn, als Hij voor eeuwiglijk die door u gewraakte en gehoonde Wet u onthield. Dat ge die Wet in het Paradijs vol bezeten hebt, en dat God u ook na het Paradijs haar schijnsel nog had nagezonden, maar dat gij ze in uw hoovaardij van u stiet. Niet Gods regel, *uw* regel zou u ten levenswet zijn. Des Heeren Wet lag vertreden. En nu, van achteren, nu ge regelloos en wetteloos inzonkt, en merkt hoe verkeerd ge uitkomt, nu moet ge weer naar dienzelfden God, wiens Wet ge verkracht hebt, toe, om weer diezelfde Wet van Hem af te smeeken, of Hij ze u in genade herschenken, teruggeven, en er u nogmaals, maar nu naar den lust van uw ziel, mee zegenen wil.

Eerst heette het een verdienstelijk werk in u, als gij een enkel maal voor die Wet boogt, een gunste door u aan uw God bewezen, als ge u aan zijn Wet onderwierpt.

Maar nu nam al die hoovaardij van uw ik een einde.

En omgekeerd is het nu, een gunste van uw God aan u geworden, als Hij u nog *toestaat* in het spoor van zijn eerst verworpen Wet te wandelen.

Niet meer gij, die de Wet, uwen God ten gelieve, volbrengt, maar God die u *genadiglijk* alsnog zijn duizendwerf verbeurde Wet *verleent*.

Hadt ge dan zijn Wet niet meer? Lag het afschrift der *twee Tafelen* niet meer voor u? Gaf uw eigen heugenis u den inhoud der heilige geboden niet meer op?

Dat wel, maar dat hielp u niet, want op de strekking en beteekenis van die Wet, in haar toepassing op elk levensvoorval kwam het aan, en daarvoor had de zonde uw zielsoog steeds meer verduisterd.

Vroeger naamt ge de Wet zoo grof mogelijk. Groote geboden tegen groote zonden. En dan bleef al uw fijner leven buiten de Wet liggen.

Maar wat nu uw ziel begeert is juist op dat fijne leven, op die kleine levensverwikkelingen, op die teederder levensvragen, op die ingewikkelder levensomstandigheden, het volle klare licht van de Wet uws Gods te doen vallen.

Ge ziet het nu in, neen, Gods Wet is niet alleen voor de groote heirwegen des levens, maar gaat in alles door, stelt voor het smalste zoompje een levensregel en ordinantie, en de kunst is maar, om bij elke beweging des levens in u en aan u, te verstaan en te doorzien, hoe nu *hier* de regel loopt, en hoe nu *hier* die ordinantie werkt.

En juist wijl ge u daarvoor zoo verstompt, en daarvoor zoo blind gevoelt, daarom is uw toevlucht tot uw God, of Hij u te hulp mocht komen, om u voortdurend, om u op elken stond, om u bij elk geval, om u bij elke innerlijke beweging in u, het zielsoog zóó te ontdekken, dat ge klaarlijk ontwaren mocht, hoe nu hier de wondere regel van zijn Wet uw leven beheerschen moet.

„o, God, open mijne oogen, opdat ik aanschouwe de wonderen uwer Wet."

Zoo ontsluit zich dan de ziel. Ze wordt inwachtend. Ze wordt opmerkende. En telkens als ze weer ziet, hoe de schikking van Gods Wet is, en in die met vreugde ingaat, voelt ze weer vastheid, merkt ze dat ze verder komt, is ze weer uit de wildernis op het rechte, veilige pad.

En door die ervaring zalig, wordt het verlangen, om toch in het spoor van Gods geboden te blijven steeds sterker, toenemend machtiger, en in dien zin leert de ziel het steeds vuriger en dringender van haar God afsmeeken: „o, Mijn God, verleen mij genadiglijk de kennisse van uw heilige Wet".

Nota Bene.

Het Register op *E Voto* is dezer dagen afgezonden, of wordt afgezonden aan alle inteekenaren die den bepaalden prijs van *f* 0.75 per exemplaar ten volle aan het Bureel van de *Heraut* voldaan hebben.

Zij, die óf nog niet betaalden, óf niet den vollen prijs, worden hiermede aangemaand, ten spoedigste te betalen of bij te betalen, opdat ook aan hen de bestelde exemplaren franco kunnen toegezonden worden.

Amsterdam, 14 Jan. 1898.

De kerk 't eerst.

Schrandere geloovigen hebben steeds den eisch erkend, om in de eerste plaats voor het voortbestaan en den bloei hunner kerk zorg te dragen, en dan onder kerk verstaan niet het mystieke Lichaam des Heeren, niet de kerk in hare onzichtbaarheid, niet de kerk als organisme, neen, maar wel terdege die vormelijk uitkomende kerk, wier leden men op een boek vindt, aan wier hoofd opzieners staan, en die den heiligen Doop bedient aan de kinderen der geloovigen, om ze straks, na onderricht en belijdenis, met de ouders te verzamelen aan éénzelfde heilig Avondmaal.

Voor het voortbestaan en den bloei dier kerk spanden ze zich, niet in, alsof buiten die kerk niets op hun toewijding aanspraak zou mogen maken. Integendeel, ze wisten uitnemend wel, dat hun huisgezin die in Gods ordinantiën rustende kring is, waar ze niet buiten kunnen. Ze wisten ook, dat hun maatschappelijk beroep met eere moest worden waargenomen. En ze wisten bovendien dat er ook buiten huisgezin en beroep drieerlei soort van samenwerking, buiten de kerk, onder menschen bestaat: 1°. samenwerking tot verhooging van 't menschelijk leven in kunst, wetenschap, lichaamsoefening, goede genieting en zooveel meer: 2°. samenwerking tot leniging van geestelijken en lichamelijken nood en ellende; en 3°. samenwerking ter bevordering van nationale en sociale doeleinden in vereenigingen, vennootschappen en maatschappijen.

Hun leuze was daarom volstrekt niet, dat de kerk *al* hun toewijding kon vergen, een deel, en zelfs een zeer aanmerkelijk deel van hun kracht, hun tijd en hun geld kwam ook aan die andere kringen toe. Maar wat ze staande hielden was steeds dit: Zorg voor uw kerk *het eerst*. Waar die bloeit, ontvangt al het andere vanzelf verhoogde levenskracht. Waar zij kwijnt, loopt de welstand van al het andere gevaar. En daarom uw kerk verzorgd vóór alle dingen.

Ten opzichte van het huisgezin gaat die preferentie van de kerk zeker niet in absoluten zin door. Hier moet de grens gesteld van het *redelijk bestaan*. Maar is eerst aan het huisgezin, als de bron van het opkomend leven, het redelijk bestaan verzekerd, dan moet bij de keus om óf de gesteldheid van het huisgezin nogmaals te verbeteren, onderwijl de kerk ondergaat of kwijnt, óf de kerk te helpen, al kan daardoor het gezin niet tot hooger staat opgevoerd, stellig aan het laatste de voorkeur gegeven.

Deze keuze rust op de overweging, dat ook het gezin voor zijn ontwikkeling en voortzetting in volgende geslachten bij het opgroeien rijk en krachtig van een bloeiende kerk hoog zedelijk belang heeft. Wie zijn geslacht liefheeft, en de bede in 't hart draagt, dat zijn geslacht ook in komende eeuwen, niet alleen bij eerlijkheid en braafheid, maar ook bij *den dienst des Heeren* worde gehouden, kan, als we ons zoo mogen uitdrukken, met zijn gezin in geen betere verzekeringsmaatschappij gaan dan in de kerk; maar zal bij zijn kerk ook dan alleen dien zedelijken steun en die bate vinden, als hij zelf die kerk in bloei helpt houden.

Er is hier wisselwerking. De kerk steunt het gezin, en het gezin steunt de kerk.

Alle misverstand alsof we het gezin min waardeerden, zal hierdoor zijn afgesneden, en we durven daarom thans te onbeschroomder onze stelling handhaven: *De kerk 't eerst.*

Slechts versta men ons wel, dat we, met *kerk* hier het kerkelijk *instituut* bedoelende, ons dit geen oogenblik denken als iets aparts *naast* de mystieke, onzichtbare kerk. Het is en blijft altoos de ééne, en ondeelbare, en onzichtbare kerk die in deze institutie *tot openbaring* komt, tot openbaring in haar *leden* en tot openbaring in haar *ambten*.

„Tot openbaring komen" is dan ook de eenig juiste en goede zegswijze, om hier het vereischte verband uit te drukken. Het mystieke schuilt in het *wezen*, maar het komt tot openbaring in zijn uitingen.

Zoo komt uw ziel tot openbaring in uw woorden. En al zijn uw woorden nu niets dan wegstervende klanken en voorbijsnellende luchttrillingen, toch komt het mystieke leven der ziel door die klanken tot openbaring. En al let ge hier nu gemeenlijk niet op, bij een dichter, bij een wegsleepend redenaar, of ook bij een gewoon mensch in oogenblikken van hartstochtelijken toorn en liefde, voelt ge wel terdege, dat er iets achter en iets in die woorden zit, en dat iets is *het leven der ziel*.

En zoo nu ook is het met uw kerkelijk instituut. Dat instituut is een stel ambtdragers, meest heel gewone menschen, zonder iets bijzonders; voorts een aantal leden, ook meest heel gewone menschen; en dan een lokaal, waar men saamkomt, een bekken met wat water er in, een tafel met wat brood en wijn er op, en voorts een folioboek. En toch achter en in al dit gewone schuilt een mystiek iets, een onzichtbaar leven, een heilige macht, een ongeziene werking, en die macht, die werking, dat leven heeft een centrum, waarvan het uitgaat, en dat centrum is in Jezus, ons aller gezegend en verheerlijkt Hoofd.

Wie nu niet voelt en gelooft, dat in die leden en ambten zijner kerk uitstralingen van de kracht van den Christus werkten, die speelt met woorden, en heeft geen kerk. Hij heeft niets dan een vromen krans, een stichtelijke vereeniging, en wat daar geestelijks is, dat brengt de „vrome mensch" er in. Maar wie wel terdege gelooft, dat in leden en ambten uitstralingen van Christus als ons Hoofd werken; dat Hij het ongeziene subject is, dat achter alles schuilt; en dat 't naar zijn ordinantie is, dat 't alzoo onder ons toegaat, die stuit niet langer op het gewone en menschelijke van zijn kerkelijk instituut, maar diens rieken is in den Geest des Heeren, ook, ja, allermeest, waar het zijn kerk geldt.

Welnu, in dien zin genomen, moet onze zorge, onze toewijding, onze opoffering voor *onze kerk 't eerst zijn;* en dat wel om deze alles beheerschende oorzaak.

Alle vereeniging, alle maatschappij, alle krans, alle gezelschap dankt zijn ontstaan aan de wilsuiting en aan het bestel van den mensch. Het drijft op menschlijken wil. Het zinkt ineen en valt weg, als die wil ophoudt te werken. En zulks eenvoudig overmits alle deze vereenigingen of combinatiën uitsluitend rekenen met *volwassen* menschen, naardien alleen een volwassen mensch geacht wordt in dien zin een *wil* te hebben, dat hij iets stichten of als kring vormen kan.

Hoe dikwijls ziet men dan ook niet, dat zulke vereenigingen een tijdlang bloeien, zoolang de mannen in hun kracht zijn, die haar hielpen oprichten. Maar als die mannen oud worden, en de één na den ander wegsterven, komen er leemten die men niet dan met moeite weer aanvult. In het tweede geslacht vlamt het oude vuur niet meer. Dan slinkt het aantal, minderen de fondsen, neemt de werkkracht af. En het gewone lot is, dat na nog geen honderd jaren de vereeniging weg is.

En wel heeft men om dit te voorkomen bij testament *stichtingen* in het leven geroepen, maar ook daarvan is het bekend, hoe opvolgende curatoren vaak van een geheel anderen geest bezield waren, zoodat ten slotte de gelegateerde gelden aangewend werden voor een doel, vlak tegenovergesteld aan het doel dat de erflater bepaald had.

Feitelijk zijn er maar drie menschelijke verbindingen die, elk op haar wijze, aan dezen snellen afloop der wateren ontkomen, t. w. het *huisgezin*, het *volk* en de *kerk*, en deze drie danken dat gelukkiger lot alleen daaraan, dat ze niet op *wilskeuze* berusten, maar op *geboorte*, en juist hierdoor van het Pelagianisme los zijn.

Telkens komt de geest van het individu in opstand tegen het feit, dat hij niet zelf heeft kunnen bepalen *in welk gezin* hij had willen geboren zijn; komt in verzet tegen het feit, dat hij tot *zijn volk* behoort, zonder dit zelf aldus verkoren te hebben; en niet het minst komt hij in opstand tegen de omstandigheid, dat hij *gedoopt* is, zonder dat hij zelf dat wilde.

Er is over hem als kind beschikt, zonder dat hij zelf stem in het kapittel had, en juist dat kwetst zijn Pelagiaanschen trots.

Doch hoe wild dat verzet zich ook soms in woorden uitte, er valt niets aan te veranderen. Het is alzoo geschied. Het zijn feiten die geen keer nemen. En althans wat de geboorte uit die bepaalde moeder, en zijn generatie uit dat bepaalde geslacht aangaat, blijft dit feit voor nu en voor altoos onveranderlijk. Zijn *volk* kan men nog verlaten, men kan zijn kerk nog den rug toekeeren, maar men kan niet uit een andere moeder geboren worden.

In volk, gezin en kerk spreekt alzoo de hoogheid van *Gods wil* over onzen persoon en ons levenslot. Het zijn drie verbindingen die onder Gods bestel als een levende stroom haar loop door de geslachten voortzetten. En het is dit wat gezin, volk en kerk van alle andere vereenigingen onderscheidt.

De kinderdoop ligt dan ook zóózeer in het wezen der kerk, dat de Dooperschen door dit te miskennen al hun kracht voor de toekomst gebroken hebben en de vrucht van den geloofsmoed hunner martelaren hier te lande ganschelijk hebben doen vergaan. Of wat is er in de dusgenoemde Doopsgezinde gemeenten nog van de eere der oude Dooperschen overgebleven?

Ook de *Reveil* zou gevaar hebben geloopen al de vrucht van zijn arbeid te niet te zien gaan, indien niet de kerkelijken de fout van den *Reveil* hadden ingezien, en zijn wateren in de kerkelijke bedding hadden afgeleid. 1834 was in dit opzicht het gelukkige jaartal.

Immers de mannen van den *Reveil* hadden voor „de kerk" geen oog, beschouwden de kerk als een te missen vorm, en stonden in het algemeen onder den invloed, die uit Frankrijk, Zwitserland, en vooral uit Engeland herwaarts overgekomen, voor den kinderdoop de rechte waardeering miste. Maar de oude Wormser stuitte dit door zijn kloek geschrift over den Doop, en Groen hechtte er aanstonds zijn zegel aan.

De kerkelijke actie was geen veroordeeling, maar aanvulling van den *Réveil*, en al wie de kerkelijke actie hierin weigert te eeren, schrijft zijn eigen inspanning ten doode op.

Zoo springt dan het verschil in het oog. Al wat buiten de kerk geijverd, geofferd en gesloofd wordt, mist zekerheid voor de toekomst, mist vastheid van bestaan, en mist waarborg tegen het menschelijk gevallige.

Daarentegen de kerk, eenmaal tot openbaring gekomen, gaat door den kinderdoop van geslacht op geslacht voort. Het is het Verbond Gods, aan u en uwen zade, dat in de kerke Gods zijn kracht openbaart.

En in de derde plaats, niet alleen dat de kerk in het Verbond en in den kinderdoop die het bezegelt, zelf waarborg van vast bestaan heeft, maar ook is het de kerk die steun en hulpe en waarborg verleent, aan alle vereeniging of verbinding, die zich *confessioneel* of *titulair* aan haar leden aansluit.

Dan toch is het die kerk zelve, die in haar leden den ijver en de toewijding voor al zulke aan de kerk aangesloten of met de kerk in confessioneel verband staande vereenigingen, gaande houdt, en op die wijs haar voortbestaan voor een volgend geslacht verzekert.

Duurzaamheid is voor alle pogingen onder menschen de alles beheerschende levensvraag.

Nu is actie, drukte, ijver op zich zelf uitnemend. Zonder stoom krijgt ge de locomotief niet vooruit; maar ook of ge al stoom op hebt, dit brengt u geen stap verder, als ge de kunst niet verstaat, om dien stoom op de raderen te laten werken. Dan hebt ge wel stoom, maar hij vervliegt in de lucht en werkt niet.

En zoo nu kan er ijver, kan er veel bezigheid, kan er offervaardigheid in ruime mate zijn, en dat er toch niets uit wordt, indien datgene ontbreekt, wat al deze heilige krachten verzamelt en op een duurzaam doel richt.

Dat nu is uw pijnlijk lot, als ge *niet* met uw kerk rekent, of uw kerk als *bijkomstig* beschouwt.

En daarentegen zult ge voor die verspilling van krachten bewaard blijven, alle kracht zal doel treffen, en niets van het heilige onder u zal teloor gaan, als uw kerk bloeien mag, en zoo het uw leuze blijft: *de kerk 't eerst.*

Onze Eeredienst.

XIV.

Onze derde opmerking raakt het onmiskenbare feit, dat het overgroote deel van onzen rijmbundel in de vergadering der geloovigen geen dienst doet.

Ongetwijfeld zijn we ook te dezen opzichte vooruitgegaan. Het getal gezongen verzen is, bij vroeger vergeleken, minstens verdrievoudigd. Dienaren des Woords, die in het Boek der Psalmen terdege thuis zijn, hebben allengs ontdekt, dat er o, zooveel, niet alleen bruikbaars, maar ook schoons schuilt, waar dit eerst van verre niet vermoed werd. Vooral in toepassing op speciale onderwerpen en zielstoestanden bleek menig Psalmvers, dat vroeger nooit gekozen werd, een diepte van toon te bezitten, die weldadig aandeed.

We zijn gevorderd.

Maar toch is 150 Psalmen reeds niet veel, en indien van deze 150 dan nog een deel nooit, en een ander deel slechts voor een enkel slotvers, wordt aangewend, is er toch iets dat onbevredigd laat.

Dit nu ligt de ééne maal aan de indeeling van den Psalm in zijn verzen, en de andere maal aan de bij den Psalm gekozen zangwijze.

Zangwijze en versindeeling hangen natuurlijk saâm. Elke zangwijze bestaat uit een bepaald aantal tonen, in vaste orde ingedeeld; en aan die aldus ingedeelde tonen moeten evenredig ingedeelde lettergrepen beantwoorden. Een enkel maal mogen meerdere tonen op één lettergreep komen, gelijk in Psalm 138, maar zoo het drie tonen op ééne lettergreep wordt, gelijk in Psalm 6, en de twee halve tonen worden dan nog heel gezongen, zoo ontstaat er een gerekt geluid dat ten slotte hinderlijk aandoet. Als regel geldt daarom dat tonen en lettergrepen in evenredigheid aan elkaar beantwoorden.

Dit zal er in den regel toe leiden, dat óf de dichter zich voegen moet naar den toonzetter, óf de toonzetter naar den dichter. De ééne maal is eerst het lied gezongen, en toen gezet. Een ander maal is gezongen op de reeds gekozen zangwijs.

Nu zijn die zangwijzen onaer Psalmen niet de oud-Hebreeuwsche. Als wij David op zijn harp hoorden tokkelen, of hij kon ons maatgezang in onze kerkgebouwen beluisteren, zou de gevoelsgemeenschap al een zeer geringe zijn.

Het is de zielsaandoening van elk lied, die lang na Davids verscheiden, in onderscheiden eeuwen, zeer onderscheidenlijk gezet, en door toonkunstenaars in meest wonderschoone tonentaal is weergegeven. Kenners onzer aloude muziek betuigen dan ook om strijd, dat onze Psalmmuziek rijk en diep is, en dat hetgeen men later als zangwijzen voor allerlei geestelijke liederen er bij heeft gekunsteld, in muzikale volheid en ernst niet bij onze oude zangwijzen haalt.

De berijmers van onze Psalmen in de vorige eeuw hebben zich dan ook meestal naar de bestaande zangwijzen geschikt, en dit bond uiteraard hun versindeeling. Soms nu liep dit uitnemend. Als de rijmer of zanger eenheid in aandoening gevoelde bij het indenken en inleven in den inhoud van den Psalm, en bij het inleven in de oude zangwijze, dan werd uit die innerlijke harmonie in zijn ziel vanzelf ook de harmonie tusschen lied en zangwijze geboren.

Dat kunstelt de echte dichter niet, dat komt bij hem vanzelf op. Dat is de werking van zijn poëtisch en muzikaal instinct, als we zoo zeggen mogen.

Maar al te dikwijls echter heeft die innerlijke harmonie ontbroken, verstond de rijmer de zangwijze niet, en trok lied en wijs dwars tegen elkaar in. Het ging dan maar zooals het ging, vers na vers, aldoor op dezelfde wijs. De zielsaandoening midden in afgebroken, en in het volgende vers voortgezet.

Zelfs laat zich moeilijk de vraag onderdrukken, of ééne zangwijs in vers na vers herhaald, zich voor de harmonieuse aandoening der ziel leent. Immers in een zelfden Psalm volgen niet zelden allerlei zeer onderscheiden aandoeningen der ziel op elkander. Eerst b.v. angstgeroep, dan lofzang en dank. Een ander maal de drie stadiën van het onweder, het vuur en het ruischen der zachte koelte. En natuurlijk dan stuit de ééne of de andere maal lied en wijs hortend op elkaar. Want wel ruischen dan in de ééne zelfde zangwijs deze onderscheidene golvingen der ziel, maar de woorden die er bij gezongen worden, houden met de zangwijs geen gelijk verloop.

Een strijd die weer op andere wijze door de versindeeling ontstaat, waar de oorspronkelijke dichter blijkbaar zelf strophe-indeeling gaf, gelijk dit b.v. in Psalm 107 zelfs voor den oppervlakkigen lezer reeds aan het refrein: „Laat hen voor den Heere zijn goedertierenheid loven" in vs. 8, 15, 21—31, merkbaar is. Heeft nu echter de rijmer hier niet op gelet, of maakt de zangwijs het hem te moeilijk, zijn eigen versindeeling met die aloude strophe-indeeling gelijk te laten loopen, dan ontstond ook hierdoor storende disharmonie. Zelfs de pauze-indeeling hielp hier niet altijd. In Psalm 107 zijn er in de eerste pauze twee strophen, en in de tweede slechts één.

Zonder dat men zich hiervan nu altoos rekenschap geeft, is de invloed van dat een en ander toch hinderlijk en bederft het effect. Verreweg de meeste zingers hebben de eenheid van zulk een Psalm dan ook volkomen opgegeven, en bepalen zich tot enkele lievelingsverzen, die hun buiten alle verband, alleen om den inhoud en den klank der woorden lief zijn geworden.

De poging om door vrijer nazingen van de oorspronkelijke Psalmen in deze leemte te voorzien, is dusver niet gelukt.

Om slechts twee dier navolgingen op verren afstand te nemen, noch Vondels *Harpzangen*, noch Ten Kates *Psalmen* zijn er bij ons volk ingegaan. Vondels zangen niet bij de Roomschen, en Ten Kates Psalmen niet bij de Protestanten. Er is voor het welslagen van zulk een poging veel dieper roering der ziel en veel strenger conformiteit aan de geestesspanning van een David noodig, dan óf aan Vondel óf aan Ten Kate gegund was. Da Costa had het ons misschien kunnen geven, maar zijn muse onthield het ons.

Er blijft ons dan ook geen andere hope over, dan dat bij rustiger kerkelijke toestanden, één of meer diep ingeleide worstelaars, die én geestelijk hoog staan, én tegelijk het volle meesterschap over taal en toonkunst beide bezitten, de bestaande berijming herzien zullen, om zooveel doenlijk wat nu stoort, weg te nemen.

Tevoren zal dan, en ziehier onze laatste opmerking, uit onze Berijming verwijderd kunnen worden, wat er onwaars en tegenschriftuurlijks insloop, niet door opzet, maar uit misverstand.

Als in Psalm 1:1 de man welzalig wordt gehouden, die 's Heeren wet blijmoedig, dag en nacht, *„volijverig betracht"*, vraagt men zich onwillekeurig af, of we dan in dit leven niet slechts een *klein beginsel* van deze gehoorzaamheid hebben, en of er iemand is, die zeggen kan, dag en nacht, blijmoedig en volijverig de volle Wet des Heeren te betrachten. En slaat men nu, na die vraag, de overzetting op, dan leest men daar van dit „volijverig betrachten" ook niets, en vindt alleen: Zijn lust is in des Heeren wet, en hij *overdenkt* zijn wet dag en nacht."

En evenzoo als er in Psalm 1:4 staat: „De Heer toch slaat der menschen wegen ga, en wendt alom het oog van zijn gena, op zulken, die, oprecht en rein van zeden, met vasten gang het pad der deugd betreden, God kent hun weg die eeuwig zal bestaan", dan laat zich de vraag moeilijk onderdrukken, of God dan alleen die zielen genadig is, die „met vasten gang het pad der deugd betreden", en of het niet goddeloozen zijn, die Hij rechtvaardigt. En slaat men nu ook hierbij de onberijmde overzetting op, dan vindt men ook hier, dat er van dit pad der deugd, en van dien vasten gang niets staat; en dat er alleen gelezen wordt: „De Heere kent den weg der rechtvaardigen". Een *kennen* dat niet beteekent dat God *ze waarneemt*, maar zeggen wil, dat Hij in zijn *voorken-*